

ŠIFRA UČENIKA

MATURSKI ISPIT

JUN 2018. GODINE

CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI, HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

U P U T S T V O

VRIJEME TRAJANJA TESTA JE 180 MINUTA

Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja.
Učenik/učenica ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet ili se direktno obraćati ocjenjivaču.
Test **MORA** biti napisan hemijskom olovkom.

Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
- pisanjem kratkog odgovora
- pisanjem dužeg odgovora
- pisanjem eseja

Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora.
Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo prepíšeš svoje odgovore.

Zadatak će se vrednovati s 0 (nula) bodova ako je:

- odgovor netačan
- zaokružen ili napisan i tačan i netačan odgovor
- nečitko i nejasno napisan odgovor
- rješenje napisano grafitnom olovkom

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.
Srećno!

* M 8 5 9 1 4 *

PRAZNA STRANA

ПРЕДГОВОР

Када су најбољем енглеском драмском писцу XVIII века Ричарду Бринзлију Шеридану показали књигу с избором Шекспирових текстова под насловом *Лејоџе Шекспира*, он је упитао: „Али где је осталих једанаест томова?“. Састављач било каквог ужег избора Шекспирових драма свестан је да му се може поставити слично питање. Он је исто тако свестан да је врло тешко, па можда и немогуће, бранити не оно што је у свој избор унео, него оно што је изоставио. Вероватне замерке читаоца што ће у овој књизи узалуд тражити таква ремек-дела као што је *Млејачки трговац*, *Сан лејџе ноћи*, *Анџоније и Клеопатра* или *Зимска бајка* приређивач може потпуно разумети. Недостатак простора може се понудити као оправдање, али не и као утеха. Оно што би се могло сматрати утехом јесте да ниједан избор овог обима из дела неког појединачног писца не би садржавао толико дела највише књижевне вредности.

При приређивању ове књиге жеља је била да се Шекспирово стваралаштво представи у својим различитим видовима. Укључене су најбоље драме из свих жанрова које је он користио. При томе, углавном се следио и развојни ток његове уметности. У раном периоду Шекспир је писао углавном историјске драме и комедије. Његове најбоље драме засноване на енглеској историји су *Ричард III* и први и други део *Хенрија IV*. Комедије, које је такође писао у првом периоду, представљене су с две драме — *Како вам драго* и *Богојављенска ноћ* — које се сматрају најплеменитијим изданцима Шекспировог комедиографског генија. У каснијим годинама Шекспир је писао трагедије и такозване проблемске драме. Први тип драме овде представљају *Ромео и Јулијета* и четири комада који чине групу обично називану „велике трагедије“ — *Хамлеј*, *Отело*, *Макбеј* и *Краљ Лир*. Проблемске драме, писане приближно у исто време, представљене су *Троилом* и *Кресидом*. Из позног раздобља Шекспировог стваралаштва одабрана је трагикомедија *Бура*, вероватно последња драма коју је Шекспир сам написао.

Неке од ових драма превођене су код нас више пута. Овде се доносе они преводи који су по мишљењу приређивача најбољи.

У белешкама при дну стране штампана су објашњења која су дали преводиоци.

В. К.

1. Koja Šekspirova djela nijesu zastupljena u ovom izdanju *Drama*, a pomenuta su u tekstu?

.....
.....

1 bod

2. Prepiši naslove dviju komedija koje se nalaze u ovom izdanju.

.....

1 bod

3. S kojom namjerom je priređivač uradio ovakav odabir Šekspirovih djela?

1. Da se predstave djela najviše književne vrijednosti.
2. Da budu zastupljene najbolje drame svih žanrova.
3. Da se ukaže na grupu nazvanu „velike tragedije“.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

4. Ako je konstatacija tačna, zaokruži T, a ako nije, zaokruži N i obrazloži odgovor.

KONSTATACIJA	TAČNO NETAČNO	OBRAZLOŽENJE ODGOVORA
U ovom izdanju je i problemska drama <i>Romeo i Đulijeta</i> koju je Šekspir napisao u kasnijim godinama.	T N	

1 bod

Koristeći tekst uradi zadatke 5, 6, 7 i 8.

1. (naslov)

2. (podnaslov)

Nikada neću zaboraviti najbolji savjet u vezi s karijerom koji sam dobio. Bio sam mladi docent na Harvardskoj poslovnoj školi, željan da otkrijem šta bih morao da radim da bih „ostao partner“ (tj. da bih dobio svoj predmet). Otišao sam kod jednog od starijih „državnika“ škole da bih saznao šta se traži od mene.

„Postavljaš pogrešno pitanje, Dejvide“, rekao je on. „Ovdje je pravilo vrlo prosto. Ako te ostatak svijeta traži, vjerovatno ćemo te i mi tražiti. Ako ostatku svijeta nijesi potreban, vjerovatno nećeš biti potreban ni nama. Usredsredi se da budeš najbolji što možeš u onome što želiš da radiš“.

U to vrijeme mislio sam da je ovakav odgovor izvrstavajući i nezadovoljavajući. „Ali, na šta da se usredsredim?“, pitao sam. „Trebali da izaberem neku funkcionalnu disciplinu, neku industrijsku specijalnost, ili nešto drugo?“ „To zavisi od tebe“, odgovorio je on. „Radi bilo šta u čemu ćeš da uživaš. Nemoj da uzimaš nešto u čemu nećeš da uživaš, samo zbog toga što misliš da mi to tražimo.“

Pomalo skeptično, ipak sam poslušao njegov savjet i to me je dovelo, mnogo godina kasnije, do tačke u kojoj sam izabrao konsultantsku karijeru rađe nego da nastavim sa akademskom. Uživao sam u svakom minutu koji sam proveo na Harvardu, a isto tako sam uživao i u svakom minutu od kako sam otišao.

Kako su decenije prolazile, shvatio sam duboku mudrost onoga što mi je taj čovjek rekao. Poruka je prosta: uspjeh dolazi ukoliko radite ono u čemu uživate. Ukoliko ne uživate u tome, kako se to može zvati uspjehom?

3. (podnaslov)

Mnogi ljudi pristupaju planiranju svoje karijere (ili biznisa) kao nekoj analitičkoj vježbi o tome koja tržišta rastu i za kojim uslugama postoji tražnja. Iako ovo jesu relevantni podaci, vjerujem da planiranje karijere nije primarno analitički zadatak.

Sudeći po mojim posmatranjima stručnjaka, potpuno je jasno da uspjeh ne dolazi nužno onima sa najvišim koeficijentom inteligencije, niti onima koji su pohađali najbolje škole, pa čak ni onima koji su izabrali najpopularniju specijalnost. Osim ako ne radite na nečemu što volite, teško je naći disciplinu u kojoj ćete ispoljiti zanos.

Ova misao nije nova. Često se navodi citat bivšeg predsjednika SAD Kelvina Kulidža: „Ništa na svijetu ne može zamijeniti istrajnost. Talenat neće – nema ništa običnije od neuspješnih, a talentovanih ljudi. Ni genije neće – nenagrađeni genije je skoro poslovice. Neće ni obrazovanje – svijet je pun obrazovanih i zapuštenih. Samo su istrajnost i riješenost da nešto uradite svemogući.“

Drugim riječima, ono do čega vam je stalo. Ne brinite se oko toga u čemu ste dobri: ako vas nešto pobuđuje, bićete dovoljno dobri u tome. A, ako vas ne pobuđuje – nećete. Vaše „snage“ su irelevantne: ono što volite, to je odlučujuće.

(Priredeno prema tekstu Davida H. Maistera, u časopisu Direktor, 10/996)

- 5.** Na osnovu pročitanog teksta na odgovarajuće mjesto (na str. 6) rasporedi i upiši naslov i podnaslove: *Planiranje karijere; Savjeti za uspješnu karijeru; Za uspjeh u poslu presudna je ljubav*

1 bod

- 6.** Koji je savjet dobio mladi docent u vezi s karijerom?

.....
.....

1 bod

- 7.** Pored konstatacija, datih u tekstu, koje su presudne za uspjeh u poslu zaokruži DA, a ako nijesu presudne za uspjeh, zaokruži NE.

KONSTATACIJA PRESUDNA ZA USPJEH U POSLU	DA	NE
najviši koeficijent inteligencije	DA	NE
najbolje škole	DA	NE
najpopularnije zanimanje	DA	NE
uživanje u poslu	DA	NE
talenat	DA	NE
istrajnost	DA	NE

1 bod

- 8.** U to vrijeme mislio sam da je ovakav odgovor izvrđavajući i nezadovoljavajući. „Ali, na šta da se usredsredim?“, pitao sam. „Trebalo bi da izaberem neku funkcionalnu disciplinu, neku industrijsku specijalnost, ili nešto drugo?“ „To zavisi od tebe“, odgovorio je on. „Radi bilo šta u čemu ćeš da uživaš. Nemoj da uzimaš nešto u čemu nećeš da uživaš, samo zbog toga što misliš da mi to tražimo.“

Koja je od narednih rečenica najbolji rezime navedenog pasusa?

1. Sistem funkcioniše tako da svako bira posao koji želi.
2. Privatni i poslovni život se posmatraju kao jedno te isto.
3. Poslovni uspjeh dolazi iz ljubavi prema tom što radimo.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

Na osnovu odlomka iz djela uradi zadatke 9, 10, 11, 12 i 13.

ANTIGONA

Ta valjda ne dade mi Div tu naredbu,
ni Pravda, sustanarka donjih bogova,
što ljudima ove postaviše zakone.
Ne smatrah tako jakom tvoju naredbu
da božje, nepisane, stalne zakone
preteći može; ti si ipak smrtan stvor.
Od danas nisu oni, ni od juče – ne,
no večno važe, niko ne zna otkad su.
Tek strahujući ma od čije obesti,
ja ne hteh za njih trpet kaznu od boga.
Ta znala sam da mreti moram, kako ne?
Pa da i ne naredi ti. No umrem li
pre vremena, to ko dobit samo uzimam.
Ko živi, kao ja, u mnogim jadima,
zar ne bi njemu smrt spasenje donela?
Pa i ja neću žalit ako dočekam
ovakav udes. Ali da sam podnela
da moje majke sin bez groba istrune,
e, to bih žalila; al' za smrt ne marim.
Pa čini l' ti se da sam ludo radila,
pred ludim kanda trpim prekora ludosti.

9. A) Ko je autor djela iz kojega je dati odlomak?

.....
1 bod

B) Kojoj književnoj vrsti pripada djelo iz kojega je dati odlomak?

.....
1 bod

10. A) U kojem književnoistorijskom razdoblju stvara autor ovog djela?

.....
1 bod

B) Koji pisci pripadaju istom književnoistorijskom razdoblju kao i autor odlomka?

1. Homer i Petrarka
2. Eshil i Aristofan
3. Dante i Euripid

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

11. Kome se obraća Antigona u datom odlomku?

.....

1 bod

12. Objasni Antigoninu osobinu koja dolazi do izražaja u ovom odlomku.

.....
.....

1 bod

13. Kako je Antigona kažnjena zbog toga što je sahranila brata?

.....

1 bod

14. Pored imena književnog lika napiši naziv književnog djela u kome se javlja i književni rod kojem djelo pripada.

(djelo)

(književni rod)

Furlan

Hasan

Astrov

3 boda

15. A) Jedna riječ ne pripada istoj vrsti kao ostale. Zaokruži broj ispred te riječi.

1. valjda
2. pored
3. međutim
4. vjerovatno

1 bod

B) Obrazloži odgovor pod A imenujući vrste riječi.

.....
.....

1 bod

16. Od datih glagola napiši glagolski pridjev radni u trećem licu jednine muškog rada.

biti

željeti

htjeti

1 bod

17. pisma, didaktički spisi, basne

U kojem književnoistorijskom razdoblju dominiraju navedene književne vrste?

.....

1 bod

Sjeti se radnje i likova u djelu *Gospoda Glembajevi* M. Krleže pa uradi zadatke 18 i 19.

18. Koliko traje radnja u djelu *Gospoda Glembajevi*?

1. nekoliko mjeseci

2. nekoliko dana

3. nekoliko sati

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

19. LEONE: Ja sam u ovoj kući na proputovanju, i ne leži u mojoj kompetenciji da mijenjam kućni red. Istina je da je ta žena bila na ovim vratima i da je plakala tu više od pola sata. Ali takav je kućni red: nitko tko nema vizitkarte ne može biti pripušten gospođi.

Na koju gospođu u djelu se odnosi rečenica: *Ali takav je kućni red: nitko tko nema vizitkarte ne može biti pripušten gospođi*?

1. na Angeliku

2. na Barunicu Castelli

3. na Faniku Canjeg

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

20. Na osnovu odlomka napiši naziv djela i njegovog autora.

1. Poći ću autobusom u dva sata i stići ću tokom popodneva. Tako ću moći noć da provedem kraj odra i vratiću se sutra uveče. Zatražio sam dva dana odsustva od poslodavca i on mi ih nije mogao uskratiti s obzirom na ovako opravdan razlog. Ali nije mu bilo baš pravo. Još sam dodao: „Nisam ja kriv“.

.....;

1 bod

2. ...zvezdama ćemo pomerit' pute,
suncima zasut' seljenske stude,
da u sve kute zore zarude,
da od miline dusi polude...

.....;

1 bod

3. Ko ptica slobodna je mladost.
Ko može ljubav još da sputa?
Svakom se redom daje radost,
Ne biva ništa po dva puta.

.....

1 bod

21. Napiši ime lika iz *Gorskog vijenca* koji kazuje navedene stihove, kao i ime lika na koji se stihovi odnose, odnosno kome su upućeni.

1. Udata je, ne ukopata;
ruža s struka nije pala svog
no u bostan prenešena svoj.

.....
(lik koji govori stihove)

.....
(lik na koji se stihovi odnose)

1 bod

2. Žena mlada ama soko sivi...

.....
(lik koji govori stihove)

.....
(lik na koji se stihovi odnose)

1 bod

3. Ne đetinji, kukala ti majka!
Zbilja ti je pamet svu popila.

.....
(lik koji govori stihove)

.....
(lik kome su stihovi upućeni)

1 bod

Istina, ovog puta je strah od susreta sa svojom kreditorkom iznenadio čak i njega pošto je izašao na ulicu.

„Na kakav korak hoću da se odlučim, a istovremeno, kakvih se sitnica bojim!“, pomisli sa čudnim osmehom. „Hm...da... sve je u rukama čovekovim, a sve mu ispred nosa umakne samo zbog kukavičluka... to je aksiom... I zanimljivo je čega se ljudi najviše boje!... Novog koraka i svoje nove reči najviše se boje... Pa zbog čega ja sad idem? Zar sam ja za *to* sposoban? Zar je *to* ozbiljno? Uopšte nije ozbiljno.“ (...)

Sonja pljesnu rukama.

- Ma je li zbilja, je li zbilja sve to istina? Gospode, kakva je to istina! Ko to može poverovati?... I kako, kako to, vi sami dajete poslednje što imate, a ubili ste da opljačkate! A!... – povika ona najednom – onaj novac što ste ga dali Katarini Ivanovnoj... onaj novac... Gospode, valjda nije i onaj novac...

- Ne, Sonja – brzo je prekide on – taj novac nije bio onaj, ne boj se! Taj novac je meni mati poslala, preko jednog trgovca, i dobio sam ga, bolestan, onog istog dana kad sam ga i dao... Razumihin je video... on ga je i primio umesto mene... taj novac je moj, moj sopstveni, samo moj.

Sonja ga slušaše zbunjena i iz sve snage se upinjaše da nešto shvati.

- A *onaj* novac... ja, uostalom, i ne znam da li je tamo bilo novaca – dodade on tiho i kao zamišljeno... – skinuo sam joj novčanik s vrata, od maljave kože... pun, nabijen novčanik... ali nisam ni pogledao u njega; mora da nisam imao kad... A stvari, sve neke kopče i lančići – sve te stvari i novčanik na nekom tuđem dvorištu, na Voskresenskom prospektu, pod jedan kamen sklonio, odmah sutradan... Sve i sad tamo leži...

Sonja ga najpažljivije slušaše. (...)

- I šta imaš ti, šta imaš ti od toga – povika on posle jednog trenutka čak sa nekim očajanjem – šta imaš ti od toga, da ja sad baš i priznam da sam rđavo uradio? Šta imaš od tog glupog trijumfa nada mnom? Ah, Sonja, zar sam ja zato tebi došao!

Sonja kao da opet htjede nešto reći, ali oćuta.

- Zato sam te i zvao juče da pođeš sa mnom, što si mi sad još jedino ti ostala.

- Kud si me zvao? – bojažljivo ga zapita Sonja.

- Ne da krademo, niti da ubijamo, ne boj se, ne zato – nasmehnu se on jetko. – Ja i ti smo – različiti ljudi... I, znaš, Sonja, ja sam tek sad, tek ovoga časa razumeo kuda sam te zvao juče! A juče, kad sam te zvao, ni sam nisam shvatao kuda te zovem. Zbog jednog sam te zvao, zbog jednog jedinog sam i dolazio: da me ne ostaviš. Nećeš me ostaviti, je li Sonja?

Ona mu stište ruku. (...)

On zastade i zamisli se.

- Eh, ta ja i ti smo sasvim različiti ljudi! – viknu on opet. – Nismo jedno za drugo. I zašto, zašto sam ti dolazio! Nikad neću sebi to oprostiti!

- Ne, ne, baš je dobro što si došao! – klicaše Sonja. – Bolje je da i ja znam! Mnogo bolje!

22. Kojim oblicima umjetničkog izražavanja Dostojevski slika psihološko stanje likova u odlomcima?

Raskoljnikov:

1 bod

Sonja:

1 bod

23. Sonja je zbunjena i uplašena Raskoljnikovim postupkom. Na osnovu čega to zaključujemo?

.....
.....

2 boda

24. Psihičko stanje Raskoljnikova je promjenljivo. Pozivajući se na tekst, dokaži ovu konstataciju.

.....
.....

2 boda

25. Koje osjećanje prema Raskoljnikovu pokazuje Sonja u datim odlomcima? Obrazloži odgovor.

.....

2 boda

26. Prepoznaj i imenuj glagolske oblike u rečenici:

Ne da krademo ..., ne boj se, ne zato – nasmehnu se on jetko.

Ne krademo

ne boj se

nasmehnu se

1 bod

27. A) Odredi padež podvučenih riječi u rečenici: „Zidari odoše kućama, na zimovanje, a neimar je zimovao u svojoj brvnari, iz koje nije gotovo nikud izlazio, povazdan pognut nad svojim planovima i računima.“

Zidari
kućama
(na) zimovanje
neimar
(u) svojoj brvnari
(nad) svojim planovima i računima

1 bod

B) Imenicu STUDIO napiši u instrumentalu jednine.

.....

1 bod

28. *Andrija, doba, auto, linija, vladika, jezero*

Prepiši imenice muškog roda.

.....

1 bod

29. A) Prepiši imenicu u vokativu koja ne pripada datom nizu.

radniče vuče srećniče striče

.....

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....
.....

1 bod

30. Ponuđene su dvije teme za pisanje eseja. Zaokruži broj ispred teme koju si odabrao/odabrala i napiši esej koji treba da sadrži od 250 do 300 riječi.

Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak).

Poštuj zahtjev o broju riječi +/-10% (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, NE ČITA SE, a na 330. riječi PRESTAJE čitanje).

Vodi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.

1. Lik Ćamila iz Smirne u *Proklesoj avliji* I. Andrića

Uputstvo za pisanje eseja:

- Objasni tip prstenaste kompozicije u ovom djelu.
- Opiši likove pripovjedače Ćamilove sudbine u *Proklesoj avliji*: fra-Petra i Haima (unutrašnji portret).
- Opiši Ćamila:
 - Ćamilu je ljubav donijela patnju, a knjiga ga je odvela u Prokletu avliju. Argumentuj ove tvrdnje.
 - Scena Ćamilovog saslušanja nagovještaj je njegove tragične sudbine. Sjeti se atmosfere u kojoj je ispitivan, policajaca koji su ga ispitivali, njegovih riječi *Ja sam to* i objasni ovu tvrdnju.
- U vidu zaključka objasni potrebu pričanja u *Proklesoj avliji*.

2. O pozorištu iz mog ugla

Uputstvo za pisanje eseja:

- Kakvo mjesto ima pozorište među savremenim medijima? Obrazloži svoj stav.
- Iznesi svoje mišljenje o položaju kulture i bogatstvu kulturnih dešavanja u sredini u kojoj živiš. Argumentuj svoj stav.
- Objasni razliku između pozorišne i nekih drugih oblika umjetnosti.
- Navedi što sve može da bude izvor inspiracije za stvaranje pozorišnih predstava.
- Navedi koje bi dramsko djelo koje si pročitao/pročitala kao lektiru volio/voljela da odgledaš kao pozorišnu predstavu. Objasni zašto si odabrao/odabrala baš to djelo.
- Iznesi argumentovano svoj stav o tome da li nam je potrebno pozorište.

25 bodova

